

El mite de la centralització

És un vell mite molt sòlidament instal·lat al cap de molts polítics i de molts gestors públics. Si vols controlar la despesa i assegurar l'eficiència, la solució més senzilla és centralitzar, eliminar duplicitats i proveir serveis aprofitant els suposats beneficis d'una escala de govern més àmplia i jeràrquicament més preparada. D'aquesta mateixa narració forma part la idea que com més amunt vas en el nivell de govern, més assegures els interessos generals i millor evites clientelismes i malbaratament de recursos. El senyor Montoro, la FAES i el govern del PP en el seu conjunt són exponents destacats d'aquesta concepció. Però, si mirem més a la vora, diria que els governs de la Generalitat, en les seves diferents versions, s'han arrencat a escala catalana dins de la mateixa escola de pensament. Hi ha una clara preferència a relacionar el poder d'un polític o d'un gestor públic amb la quantitat de pressupost que diuen que controlen, i amb el nombre de funcionaris o treballadors públics sobre els quals exerceixen capacitat de comandament. El poder, doncs, des d'aquesta perspectiva, es relacionaria amb estatus, posició i pressupost, i no pas amb capacitat d'influència, amb capacitat d'avaluació, amb capacitat de fer que passin coses, o que els altres les facin. De la mateixa manera, es pensa que si tota despesa passa per les mans clari-vidents del personatge o la institució central que té la clau de la racionalitat, tot funcionarà millor.

Si aquesta mena de pensament i de pràctica política i administrativa era obsoleta ja fa vint anys, la cosa té ara perfils grotescos. Una gestió intel·ligent ha de poder fer servir mecanismes de control que permetin la màxima autonomia de les parts i una capacitat d'inspecció i avaluació no intrusiva, no generadora d'entrebancs i de cauteles innecessàries. Parlem de societat del coneixement, de producció distribuïda, de gestió col·lectiva i participada, o relacionem qualitat dels serveis amb personalització i transparència. I, en canvi, a la mínima que les velles pràctiques de l'incrementalisme –en les quals tothom anava tirant de la rifeta, una rifeta que creixia cada any– ja no són possibles, aleshores agafem les tisores i diem que només els de dalt són capaços d'ac-

JOAN SUBIRATS

PROF. DE CIÈNCIA POLÍTICA, IGOP-UAB

CONSULTEU
MÉS ARTICLES A
www.ara.cat

tuar racionalment. Com és evident, dins d'aquest paradigma retrògrad i obsolet se situa el que el govern Rajoy ha anomenat pomposament *reforma de l'administració pública*, i que no és res més que una patètica mostra d'impotència centralista, agafant-se a la gran força coaccionadora

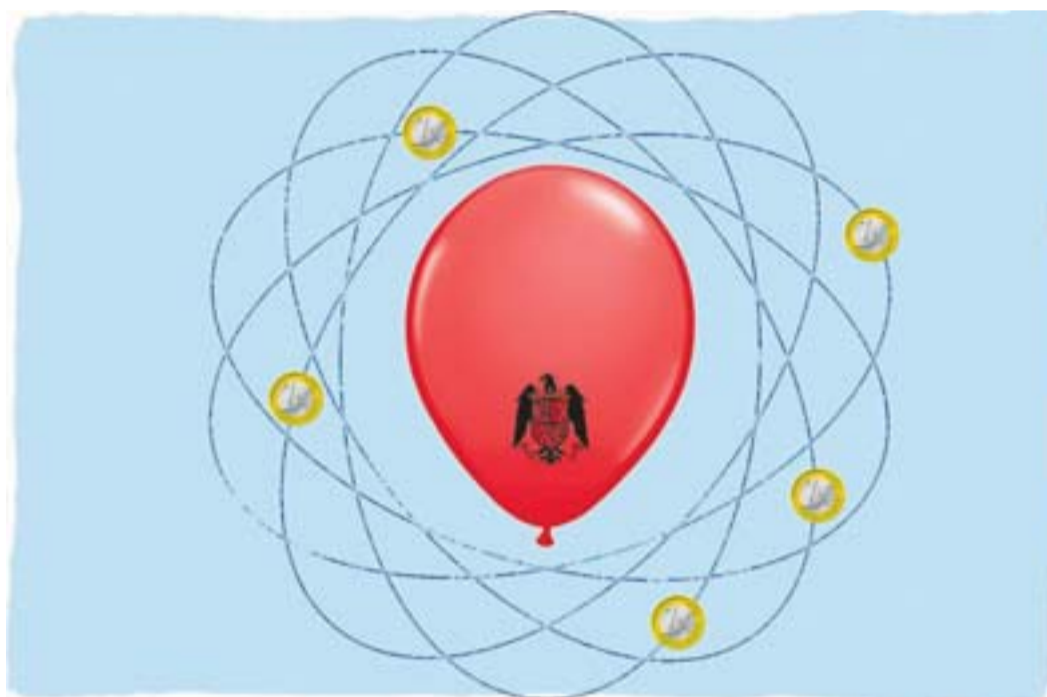
que li dona la reforma exprés de l'article 135 de la Constitució (votada pel PP, pels socialistes i per CiU), que situa l'estabilitat pressupostària i la restricció del dèficit com a principis constitucionals inviolables. Ha dissolt un grapat d'organismes públics que a casa seva els coneixen, ha centralitzat els serveis de gestió d'uns quants organismes més, i ha fet un mapa de solapaments i de duplicitats que, sota el rètol de "racionalització", no és res més que un intent de

marxa enrere en la concepció constitucional que instaurava un model compost d'estat amb distribució de rols i de funcions amb les altres esferes de govern.

Evidentment, no poden suprimir molts d'aquests organismes per llei de l'Estat, ja que en molts casos la protecció és estatutària, i per tant l'administració central envia competències autonòmiques. Però l'inefable Montoro ja ha advertit que si no es fa el que suggereix, el govern central pot entendre que es prefereix una Sindicatura pròpia a mantenir serveis sanitaris o educatius, i que per tant que no li vagin demanant més diners per a polítiques socials si les autonomies no volen dependre's d'institucions que a parer seu són redundants i dupliquen les que l'Estat ja ofereix. Els que apunten al federalisme com a alternativa al dret a decidir haurien de prendre nota del que està passant.

Esclar que hi hauria una alternativa federalitzant a la multiplicitat d'òrgans en matèria de defensa dels drets, del control dels comptes o del servei meteorològic, que consistiria a reduir la funció de l'administració central a una posició de coordinació i servei conjunt articulador. Però aquesta no ha estat ni és la via escollida. En tot cas, convindria posar en relleu també des de Catalunya que la descentralització, en el nostre cas, té sentit, i que no ha d'implacar necessàriament més despesa i ineficiència, i sí en canvi més coresponsabilitat i implicació de tothom.

El PP és centralista, però els governs de la Generalitat, en les seves diferents versions, també ho han estat

ARIANNE FABER

La reforma de l'administració pública no és més que un intent de marxar enrere en el model d'estat de la Constitució